

به نام خدا

**پیش بینی رضایت زناشویی از طریق
طرحواره‌های جنسیتی و بلوغ اجتماعی
در بین زنان متأهل شهرستان باشت در سال ۱۳۹۵**

مولفان :

زهرا جهان‌دیده چهارراه‌گشین
سیده زهرا حسین پور
شهناز نجاتی چهارراه‌گشین

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۳)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه : جهان‌دیده چهارراه گشین، زهرا، ۱۳۶۱
عنوان و نام پدیدآور : پیش‌بینی رضایت زناشویی از طریق طرحواره های جنسیتی و بلوغ اجتماعی در بین زنان متأهل شهرستان باشت در سال ۱۳۹۵ / مولفان زهرا جهان‌دیده چهارراه گشین، سیده زهرا حسین‌پور، شهناز نجاتی چهارراه گشین.
مشخصات نشر : انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری : ۹۹ ص.
شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۴۰۸-۴۴۷-۷
وضعیت فهرست نویسی : فیبا
موضوع : رضایت زناشویی - طرحواره های جنسیتی - بلوغ اجتماعی - زنان متأهل
شناسه افزوده : حسین‌پور، سیده زهرا، ۱۳۵۰
شناسه افزوده : نجاتی چهارراه گشین، شهناز، ۱۳۵۷
رده بندی کنگره : PN۲۱۵۱
رده بندی دیویی : ۸۰۹/۲۱۱
شماره کتابشناسی ملی : ۹۴۹۳۸۶۱
اطلاعات رکورد کتابشناسی : فیبا

نام کتاب : پیش‌بینی رضایت زناشویی از طریق طرحواره های جنسیتی و بلوغ اجتماعی در بین زنان متأهل شهرستان باشت در سال ۱۳۹۵
مولفان : زهرا جهان‌دیده چهارراه گشین - سیده زهرا حسین‌پور - شهناز نجاتی چهارراه گشین
ناشر : انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)
صفحه آرایی، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر
تیراژ : ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ : اول - ۱۴۰۳
چاپ : زبرجد
قیمت : ۹۹۰۰۰ تومان
فروش نسخه الکترونیکی - کتاب‌رسان :
<https://chaponashr.ir/ketabresan>

شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۴۰۸-۴۴۷-۷
تلفن مرکز پخش : ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵
www.chaponashr.ir

فهرست

۷.....	فصل اول: کلیات
۸.....	مقدمه
۱۰.....	بیان مساله:
۱۵.....	فصل دوم: ادبیات نظری
۱۶.....	رضایت زناشویی
۱۷.....	نظریه های مربوط به رضایت زناشویی
۱۷.....	نظریه خودرابطه ای
۱۸.....	نظریه اخلاق مراقبت گیلیگان
۱۹.....	نظریه مبادله بین فردی
۱۹.....	نظریه وابستگی متقابل
۲۰.....	نظریه زیست شناختی انسانی و حیوانی
۲۲.....	نظریه تکاملی
۲۳.....	نظریه مربوط به غریزه
۲۴.....	نظریه دل بستگی
۲۵.....	نظریه قدرت و تفاوت جنسیتی میلر
۲۶.....	نظریه زن و جهت گیری جنسی
۲۶.....	ازدواج
۲۸.....	تعریف ازدواج:

- ۲۸..... نظر قرآن درباره ازدواج:
- ۲۹..... نظر اسلام در مورد نیازهای جنسی و نحوه ارضای آن:
- ۳۱..... علت های بنیادی ازدواج کدامند؟
- ۳۲..... خانواده
- ۳۵..... عوامل تعیین کنند موفقیت ازدواج و رضایت زناشویی
- ۳۵..... عوامل اجتماعی
- ۳۷..... ارتباط
- ۳۸..... بخشودگی
- ۳۹..... عملکرد جنسی
- ۴۳..... صمیمیت
- ۴۳..... عوامل اقتصادی- اجتماعی- فرهنگی
- ۴۵..... مهارت های حل مسئله
- ۴۶..... عوامل شخصی
- ۴۸..... خودافشاسازی
- ۴۹..... مدیریت خشم و مهارت ارتباطی
- ۵۰..... طرحواره های جنسیتی
- ۵۰..... تعریف طرحواره
- ۵۱..... نظریه های مربوط به طرحواره
- ۵۱..... نظریه طرحواره جنسیتی بم

۵۴ نظریه پردازش اطلاعات
۵۵ نظریه ساختار های معنا گذاری طرحواره
۵۵ شکل گیری طرحواره ها
۵۷ تفاوتها وشباهتهای جنسیتی زن و مرد در ایجاد طرحواره ها
۵۸ دوران کودکی
۵۹ نوجوانی
۶۰ بزرگسالی
۶۱ انواع طرحواره ها:
۶۱ طرحواره هیجانی
۶۲ طرحواره ناسازگار اولیه
۶۶ طرحواره جنسیتی
۶۸ طرحواره ها و شکل گیری رفتار زوجین
۶۸ طرحواره ها و سبک دلبستگی زوجین
۶۹ رضایت زناشویی و طرحواره های جنسی
۷۱ طرحواره و رفتار جنسی
۷۲ بلوغ اجتماعی
۷۲ تعریف بلوغ اجتماعی
۷۵ نظریه های مربوط به بلوغ اجتماعی
۷۵ نظریه اریکسون رشد روانی اجتماعی

۷۵ نظریه یادگیری اجتماعی (باندورا)
۷۶ مفهوم و نشانه های رشد و بلوغ اجتماعی
۷۷ راههای رسیدن به بلوغ اجتماعی
۷۸ اجتماعی شدن
۸۰ نقش عوامل مختلف در اجتماعی شدن افراد
۸۰ خانواده
۸۱ فرهنگ
۸۲ علاقه اجتماعی
۸۳ خصوصیات افرادی که به بلوغ اجتماعی رسیده اند
۸۵ منابع و مأخذ
۹۱ پیوستها

فصل اول:

کلیات

مقدمه

رابطه بشری همواره از فاکتورهای کلیدی مدنظر علوم انسانی بوده و در این میان از مهمترین روابط بشری روابط زوجها بوده که سنگ بنای آغازین تعاملات خانواده می باشد. دیوید مکی (۱۹۸۷) معتقد است: امید به آینده در گرو پیشرفت های تکنولوژی نیست «در گلاویز شدن کیفیت بنیادی روابط بشری» نهفته است. خانواده کوچکترین نهاد جامعه و کانون انس آدمیان است. اولین مکانی که هر کودک بعد از تولد در آن رشد می کند و الفبای زندگی را می آموزد. بدین سان خانواده به عنوان یک اتم ساختاری سهم بسزایی در پیشرفت تکامل جامعه دارد و زوج ها عناصر اولیه خانواده هستند. تعالی در رشد زوجها نیز مستلزم کسب آگاهی ها، بینش و بصیرت ها و حتی تغییرها در خودشناسی، همسر شناسی و ... می باشد. جایگاه خانواده و نداشتن مشکلات زناشویی برای داشتن کانون امن تا جایی اهمیت دارد که بر خلاف تمام شکست ها و طلاق هایی که در جامعه دیده می شود، آرزوی زندگی سالم و خانواده ای آرام پیش فرض فکری اذهان کلی جوانان قبل از تشکیل خانواده است (برنشتاین ترجمه پور عابدی نائینی ، ۱۳۸۴).

امروزه پیشرفت های نظری و تجربی به درک بیشتر شناخته های موثر در رضایت زناشویی^۱ منجر شده اند. عوامل شناختی مختلفی در نارضایتی و ناسازگاریهای زناشویی موثر هستند ، نوعی از شناخت که در رابطه زناشویی مهم می باشد طرحواره ها می باشند. طرحواره ها سازه هایی هستند که بر اساس واقعیت یا تجربه شکل می گیرند و به عنوان واسطه، پاسخهای رفتاری افراد را تحت تاثیر قرار میدهند و برای درک

^۱-Schoma

تجارب زندگی فرد ضروری است(بک به نقل از کریم نژاد نیارق ، برجعلی ، علویان و آذرتاش شندی ، ۱۳۸۹).

در عصر حاضر انسان به واسطه حاکمیت ماشین و توسعه غول آسای صنعت و فناوری با دست های خود خویشان را مقهور تکنولوژی کرده است از طرفی رشد بی‌رویه جمعیت و پیچیده تر شدن روابط اجتماعی، منجر به از خود بیگانگی و افزایش اختلالات روانی و مشکلات رفتاری شده است. انسانها در سیر تکاملی خود به طبقه های جدید رشد عاطفی، اجتماعی وارد می‌شوند و سرانجام قادر می‌شوند تا خودشان را به طور فزاینده در چشم انداز اجتماعی گسترده و بزرگتری ببینند. در این جا فرد وارد مرحله ای به نام بلوغ اجتماعی می‌شود. بلوغ اجتماعی بعد از بلوغ روانی آخرین مرحله بلوغ است که نبود آن به مرور زمان منجر به داشتن مشکلاتی در روابط بین فردی و اجتماعی می‌شود(هومن ، وطن خواه و جهانزاد ، ۱۳۹۱).

در نتیجه راهبرد کلی برای کارآمد ساختن یک ازدواج و ایجاد رضایت زناشویی، رشد و پرورش بلوغ اجتماعی و طرحواره های جنسی زوجین می‌باشد و از این طریق احتمال تشریک مسائی آنها را برای حل مسائل خود افزایش داد، احتمالاً افرادی که از بلوغ اجتماعی بالاتری برخوردارند و طرحواره های جنسی مثبتی دارند از زندگی زناشویی رضایت بخش و سعادتمندی برخوردار هستند، به طور کلی به نظر میرسد که هر چه زنان بلوغ اجتماعی بالاتری داشته باشند، در زندگی زناشویی و روابط با همسر، از مهارت های حل مساله بهتری استفاده میکنند(کریم نژاد نیارق ، برجعلی ، علویان و آذرتاش شندی ، ۱۳۸۹).

در این پژوهش سعی بر آن است که رابطه بین طرحواره ای جنسیتی و بلوغ اجتماعی با رضایت زناشویی در بین زنان متاهل ۵-۱ سال ازدواج شهرستان باشت را مورد سنجش قرار دهیم.

بیان مساله:

بنا به سالنامه آماری کشور در سال ۸۸-۸۷ نرخ آمار طلاق در جامعه ۲۱ درصد می باشد. گسترش روزافزون طلاق در دهه ی اخیر و استناد به امار رسمی در ایران از هر هزار مورد ازدواج حدود دویست نفر به طلاق منجر می شود و نیز با استناد به امارهای سازمانهای ثبت اسناد و املاک کشور، نرخ طلاق در سال ۱۳۹۳، یکصد و پنجاه و پنج هزار و سیصد و شصت و نه مورد بوده است که ضرورت این مهم را روشن تر می سازد (سالنامه آماری، ۱۳۹۳).

خانواده در طول حیات و رشد خود با فراز و نشیب های زیادی روبرو می شود و این فراز و نشیب ها بر روابط بین اعضای طرفین از یکدیگر و بطور کلی از زندگی، تا آشفتگی های جدی خانواده و طلاق گسترده است. همان طور که میدانیم طلاق خود زمینه ساز بسیاری از آسیبها و صدمات جبران ناپذیر به اعضای خانواده و در نهایت جامعه است.

روان شناسان نشان داده اند علاوه بر عاقبتی مثل طلاق که پیامد آشفتگی های زناشویی است، وجود تعارض های زناشویی نیز تاثیر ژرفی بر بهداشت روانی جسمانی و اجتماعی زوج و اعضای خانواده دارد. (روانشناسان معتقدند که بین تعارضات زناشویی و اختلالهایی مثل افسردگی، اختلالهای اضطرابی و اختلال خوردن و همچنین انواع بیماریهای خاص مثل بیماریهای قلبی عروقی و سرطان رابطه دارد (محمد خانی، ۱۳۹۳).

رضایت زناشویی یک جنبه بسیار مهم و پیچیده از یک رابطه زناشویی است، با این وجود آمار طلاق که معتبرترین شاخص آشفتگی زناشویی است، نشانگر این است که رضایت

زناشویی به آسانی قابل دسترسی نیست، اگر بخواهیم رضایت زناشویی را در خانواده ها ایجاد کنیم، باید دنبال عواملی باشیم که موجب ایجاد رضایتمندی میشود و خانواده را به سوی آن ترغیب کنیم.

زنان و مردان موفق در زندگی زناشویی به خوبی می‌دانند که یک زندگی مشترک موفق و رضایت بخش بدون آگاهی و کسب مهارت‌های لازم و به صورت تصادفی به وجود نمی‌آید برای اینکه زندگی مشترک خوب و رضایت بخشی وجود داشته باشد و بتوان رابطه شایسته و بهتری را با شریک زندگی ایجاد کنیم، بهتر است به جای استفاده از الگوی منفی با تفکر و خلاقیت به مسائل پاسخ دهیم. سازگاری به عنوان بهترین نشانه سلامت روان از جمله مباحثی است که در دهه های اخیر توجه بسیاری از جامعه شناسان و روانشناسان را به خود جلب کرده است (تقی پور، ۱۳۹۳).

مطالعات بسیاری نشان داده اند که روابط جنسی رضایت بخش یکی از مهمترین پیش بینی کننده های رضایت از زندگی مشترک است. مطالعه آندرو مولر و زیل ون (۱۹۹۱) نشان دادند بیشترین عدم رضایتمندی از زندگی زناشویی به خرده مقیاس رضایتمندی از رابطه جنسی برمی گردد. نتایج تحقیقات کومر گارا نفسکی، کراج، تردس، گمرشی و همکاران (۱۹۹۶) نیز نشان می‌دهد که رضایتمندی جنسی به طور معناداری در سازگاری زناشویی موثر است (رمضانی، ۱۳۹۳).

یکی از عوامل مهم در فعالیت جنسی افکار فرد یا شناخت او در مورد عمل جنسی یا توانایی او در مورد کنش جنسی است (زنانی که طرحواره های جنسی مثبتی دارند، احساس بهتری در مورد تجربیات جنسی خود دارند و این طرحواره های مثبت، آنها را به سمت وارد شدن به رابطه جنسی رضایت بخش تری هدایت می کند) میدلتون، کافل و هایمن ۲۰۰۸ به نقل از ضیائی، سپهری، شاملو و مشهدی، ۱۳۹۲).

رضایت زناشویی از نظر آلیس (۱۹۸۹) احساسات عینی خوشنودی رضایت و لذت تجربه شده توسط زن یا شوهر با در نظر گرفتن همه جوانب زندگی شان است(رمضانی، ۱۳۹۳)

طرحواره مفهومی در روانشناسی است که به بررسی این نکته میپردازد که افراد چگونه میاندیشد، چگونه ادراک و پردازش میکنند و چگونه اطلاعات را به یاد می آورند. طرحواره جنسیتی ارتباط نزدیکی با خود پنداری دارد. افراد تا حدی طرحواره جنسیتی مختلفی دارند و این تغییر محتوا شاید نتیجه انواع اطلاعاتی است که خود در خانواده و فرهنگ و جامعه در رابطه با جنسیت در سراسر دوران زندگی خود با آن مواجه شده است. افراد رفتار جنسی خود را در متن یک نظام جنسیتی شکل میدهند. آنها طرحواره های جنسیتی خود را به عنوان کلیشه های فرهنگی مشترک که بر رفتار جنسی آنها تاثیر می گذارد کسب میکنند(خمسه ای، ۱۳۸۵).

مسئله ای که باید در این جا بدان اشاره کنیم این است که نقش طرحواره ها در شکل گیری رفتارها و همچنین جهت دهی به مهارتهای مورد نیاز برای زیستن و کارایی افراد ضروری است زیرا طرحواره ها غیر قابل انکار و مسلم هستند و به عنوان الگوی برای پردازش تجربه ها مورد استفاده قرار میگیرند، به طوریکه در طول زمان گسترده می شوند و افکار و روابط با دیگران را مشخص میکنند. از طرفی ازدواج با ماهیت رفتارهای یاورانه و همپوش مدار، پیوند دو فرد با ویژگی های متفاوت است و ضروری است که بتوانند انتظارات و توقعات یکدیگر را بشناسند و در جهت عملکرد کارا و موفق با یکدیگر گام بردارند. لذا طرحواره های ناسازگار و معیوب هر یک میتواند در این میان نقش منفی در تبلور ماهیت رفتارهای زوجی داشته باشند(رفاهی ، قادری و بهمنی، ۱۳۹۰).

پژوهشهای متعددی (مک کارتی، ۱۹۸۶؛ کری و همکاران ۱۹۹۳؛ روزن و همکاران، ۱۹۹۴) وجود نقش طرحواره های شناختی و خطا در پردازش اطلاعات در افراد با مشکلات جنسی را تأیید کرده اند (ضیایی، شاملو و مشهدی، ۱۳۹۳).

انسان همان طور که از لحاظ جسمانی کامل میشود از لحاظ روانی و اجتماعی نیز رشد می یابد. افراد در مواجهه با خانواده، فرهنگ و جامعه، ارزشها و هنجارها باید و نباید ها را می آموزند و در صورت پذیرش و تکرار آنها را در خود درونی میکنند. بلوغ اجتماعی مرحله ای است که خود احساس هویت میکند و خود را دارای اعتبار و شخصیت میداند، میتواند با دیگران تعامل سازگار برقرار کند، به استقلال و خود کفایی برسد وارد داد و ستد های مالی و دارای شغل شود، هنجارها و ارزشهای جامعه در او درونی شده باشد و نقش های متناسب با این هنجارها و ارزشها را بپذیرد (زارعی، ۱۳۸۵).

تحقیقاتی که قبلاً در خصوص رضایت زناشویی انجام شده است به طور کامل به موضوع پژوهش پرداخته نشده و همچنین در رابطه با بلوغ اجتماعی و رضایت زناشویی تحقیق خاصی انجام نشده است. لذا با توجه به اینکه جامعه ما کم و بیش در چند دهه اخیر درگیر آمار روز افزون طلاق میباشد از این رو نگارنده در تحقیق حاضر به بحث رضایت زناشویی و عوامل موثر بر آن پرداخته است. به طور کلی پژوهش حاضر بر آن که رابطه «طرحواره ای جنسیتی و بلوغ اجتماعی با رضایت زناشویی در بین زنان متأهل ۵-۱ سال ازدواج شهرستان باشت بررسی کند در واقع مساله این است که آیا بین طرحواره ای جنسیتی و بلوغ اجتماعی با رضایت زناشویی در بین زنان متأهل ۵-۱ سال ازدواج شهرستان باشت رابطه ای وجود دارد؟